

BIJLAGE I
VAN DE MEMORIE VAN TOELICHTING

Nr. 4

DE REGELING VAN HET OVERGANGS- EN LIQUIDATIERECHT MET BETREKKING TOT DE A.O.W., DE A.W.W. EN DE W.A.O.

1. Inleiding

De regeling van het overgangs- en liquidatierecht bij de invoering van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (W.A.O.) is niet alleen het gevolg van de invoering van die verzekering maar houdt tevens ten nauwste verband met de totstandkoming van de Algemene Ouderdomswet (A.O.W.) en de Algemene Weduwen- en Wezenwet (A.W.W.). De ondergetekende moge eraan herinneren, dat de A.O.W. en de A.W.W. ingevoerd werden omdat de ouderdoms- en weduwen- en wezenvoorzieningen in de Invaliditeitswet reeds gedurende lange tijd als ontoereikend werden beschouwd. Het zou denkbaar geweest zijn, dat bij de invoering van de A.O.W. en van de A.W.W. het zgn. ouderdoms-, c.q. weduwen- en wezedeel uit de Invaliditeitswet en uit de Ongevallenwetten zou zijn weggenomen en dat tegelijkertijd het overgangs- en liquidatierecht met betrekking tot de A.O.W. en de A.W.W. zou zijn geregeld. De toenmalige ambtsvoorganger van de ondergetekende heeft aan de totstandkoming van een A.O.W. en van een A.W.W. prioriteit willen geven. De regeling van het overgangs- en liquidatierecht met betrekking tot deze beide verzekeringen werd uitgesteld totdat de S.E.R. over het gehele vraagstuk van het overgangs- en liquidatierecht, met inbegrip dus van dat, betrekking hebbende op het zgn. invaliditeitsgedeelte van de Invaliditeitswet, advies zou hebben uitgebracht.

Op 14 maart 1958 heeft de S.E.R. een interimadvies uitgebracht, dat beperkt is gebleven tot de ten aanzien van categorieën, waarop de nieuwe weduwen- en wezenverzekering van toepassing zou zijn, te treffen overgangsregeling voor de periode gelegen tussen de invoering van de A.W.W. en de invoering van de nieuwe invaliditeitsverzekering, waartoe de S.E.R. op 11 januari 1957 had geadviseerd. Blijkens dit advies was de S.E.R. van mening, dat er niet aan ontkomen zou kunnen worden de uitkeringen aan nagelaten betrekkingen krachtens de Ongevallenwetten aan te passen aan de door de invoering van de A.W.W. geschapen nieuwe situatie. De wijze, waarop deze aanpassing zou dienen te geschieden, hing volgens de S.E.R. samen met de bij de intrekking van de Invaliditeitswet te treffen regelingen en met de eventuele wijzigingen, welke wellicht mede met het oog op de nieuwe invaliditeitsverzekering in de Ongevallenwetten wenselijk zouden worden geacht. In verband daarmee stelde de S.E.R. de volgende interimovergangsregeling voor:

a. handhaving van uitkeringen krachtens de Ongevallenwetten aan nagelaten betrekkingen;

b. bij samenloop van aanspraak op uitkering krachtens de A.W.W. met aanspraak op uitkering krachtens de Ongevallenwetten aan degenen die jonger zijn dan 65 jaar, laatstgenoemde uitkering slechts uitbetalen voor zover zij de uitkering krachtens de A.W.W. overtreft.

Deze regeling is opgenomen in de — bij de wet van 29 november 1962, *Stb.* 509, gewijzigde — wet van 9 april 1959, *Stb.* 140, houdende een interim-regeling inzake de beperking van samenloop van pensioenen en uitkeringen ingevolge de

A.W.W. met renten en uitkeringen ingevolge de Ongevallenwetten, bijslagen op die renten en uitkeringen en toeslagen op renten krachtens de Invaliditeitswet. Daarbij is tevens bepaald, dat de niet uitbetaalde bedragen der renten of uitkeringen ingevolge de Ongevallenwetten, voor zover de datum van ingang ligt vóór 1 oktober 1959, worden gereserveerd.

Nu bij de invoering van de W.A.O. een einde gaat komen aan de Ongevallenwet 1921, de Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922, de Zeeongevallenwet 1919, de Invaliditeitswet en de Mijnerwerkersinvaliditeitswet, kan met het totstandbrengen van het liquidatie- en overgangsrecht, verband houdende met de invoering van de A.O.W. en de A.W.W., niet langer worden gewacht. Uit een oogpunt van systematiek verdient het aanbeveling dit recht tegelijk tot stand te brengen met het overgangs- en liquidatierecht verband houdende met de invoering van de arbeidsongeschiktheidsverzekering.

In grote lijnen kan men stellen, dat het overgangsrecht betrekking heeft op reeds ingegane renten en uitkeringen alsmede op verkregen toekomstige rechten in geval van ouderdom, invaliditeit (al dan niet als gevolg van een ongeval) en, voor wat betreft de nagelaten betrekkingen, bij overlijden van de verzekerde. Het liquidatierecht heeft betrekking op het liquideren van de fondsen, welke op het tijdstip van invoering van de W.A.O. bestaan ter garantie van de op het tijdstip van invoering der W.A.O. bestaande verkregen rechten uit de hierbovengenoemde verzekeringen.

Over het tot stand te brengen overgangs- en liquidatierecht zijn door de S.E.R. en de S.V.R. een aantal adviezen uitgebracht. Deze adviezen zijn reeds gedeeltelijk opgevolgd door de totstandbrenging van de Interimwet invaliditeitsrentetrekkingen, terwijl ten aanzien van het ouderdomsgedeelte van de Invaliditeitswet een beleidsbeslissing is genomen, welke de ondergetekende in zijn adviesaanvraag van 21 november 1961 betreffende het niveau van de A.O.W.-pensioenen aan de S.E.R. heeft medegedeeld. Hierop wordt nog nader teruggekomen.

De S.E.R. heeft op 26 februari 1954 een advies uitgebracht over een A.O.W., op 25 januari 1957 over een A.W.W. en op 11 januari 1957 over de herziening van de invaliditeitsverzekering. Deze drie adviezen zijn op 23 september 1960 aangevuld met een advies over de voorzieningen, welke nodig zijn indien na de invoering van genoemde verzekeringen de Invaliditeitswet wordt ingetrokken. In dit laatste advies werd er nog van uitgegaan, dat de Ongevallenwetten na invoering van een herziene invaliditeitsverzekering gehandhaafd zouden blijven, hetgeen in overeenstemming was met de door de S.E.R. voordien uitgebrachte adviezen. In zijn advies van 11 januari 1957 over de herziening van de invaliditeitsverzekering had de S.E.R. zich van het geven van een oordeel over een eventuele arbeidsongeschiktheidsverzekering onthouden, omdat deze uitgebreide probleemstelling een groot aantal vragen zou doen rijzen, hetgeen tot een nog grotere vertraging in het uitbrengen van het advies zou hebben geleid.

Naar aanleiding van de adviesaanvraag van de toenmalige

Staatssecretaris van Sociale Zaken d.d. 26 februari 1954 aan de S.V.R. over de overdracht van de uitvoering van de Ongevallenwetten aan de bedrijfsverenigingen ingevolge de Organisatiewet Sociale Verzekering heeft de S.V.R. op 3 oktober 1958 een interim-advies uitgebracht over een arbeidsongeschiktheidsverzekering, hetwelk op 21 juli 1960 door een definitief advies werd gevolgd. In aansluiting hieraan heeft de S.E.R. op 9 december 1960 een advies uitgebracht over een arbeidsongeschiktheidsverzekering, waarin hij zich tevens volledig akkoord heeft verklaard met hetgeen de S.V.R. adviseerde ter zake van de overdracht van de lopende verplichtingen ingevolge de Ongevallenwetten en de liquidatie van die wetten. Door dit laatste advies van de S.E.R. zijn de oudere adviezen, voor zover deze de aanpassing van de Ongevallenwetten betreffen, achterhaald.

2. Het tot stand te brengen overgangsrecht

A. Het vervallen van de Invaliditeitswet

De S.E.R. heeft in zijn advies van 23 september 1960 over de bij intrekking van de Invaliditeitswet te treffen overgangsregelingen erop gewezen, dat het karakter van de aanspraken die krachtens de Invaliditeitswet door de verzekerden zijn opgebouwd ertoe noodzaakt, dat deze aanspraken in beginsel worden gehandhaafd wanneer de premiebetaling ten behoeve van de in de Invaliditeitswet geregelde takken van sociale verzekering wordt beëindigd. Noch evenwel door volledige toepassing van de criteria voor uitkering, zoals die in de Invaliditeitswet zijn neergelegd, noch door het incorporeren van aanspraken van de verzekerden in de nieuwe sociale verzekeringen, die in de plaats treden van de Invaliditeitswet, kunnen de aanspraken, welke uit de Invaliditeitswet voortvloeien op bevredigende wijze worden afgewikkeld.

Daarom is naar het oordeel van de S.E.R. een afzonderlijke afwikkelingsregeling vereist. Die afwikkeling zal naar het oordeel van de S.E.R. in het bijzonder gericht dienen te zijn op de handhaving van de ouderdomsaanspraken krachtens de Invaliditeitswet.

Bij de vaststelling van de hoogte van het ouderdomspensioen krachtens de A.O.W. is met het tijdelijk voortduren van de ouderdomsrente ingevolge de Invaliditeitswet rekening gehouden. Gelet op de nieuwe invaliditeitsverzekering en de A.W.W. zijn de invaliditeits-, weduwen- en wezenaanspraken uit de Invaliditeitswet uit sociaal-politiek gezichtspunt van minder betekenis. Naast de voorziening ter afwikkeling van de aanspraken uit de Invaliditeitswet zullen aanvullende voorzieningen moeten worden getroffen, zowel om een verlaging van het peil van het in totaal krachtens de wettelijke verzekeringen te verkrijgen ouderdomspensioen te voorkomen, als ter aanpassing van verschillende uitkeringen aan de gewijzigde opbouw van de sociale verzekering. Op grond van deze uitgangspunten heeft de Raad ten aanzien van de afwikkeling van de aanspraken uit de Invaliditeitswet het volgende geadviseerd.

a. De op het tijdstip van inwerkingtreding der nieuwe regeling toegekende renten blijven gehandhaafd.

b. Op het tijdstip van inwerkingtreding van de nieuwe invaliditeitsverzekering wordt de verplichting resp. de mogelijkheid tot premiebetaling beëindigd.

c. Behalve voor de onder *e* bedoelde verzekerden duurt de verzekering krachtens de Invaliditeitswet voort, met dien verstande, dat de verzekerden, resp. hun weduwen, slechts van het 65ste jaar af aanspraken kunnen doen gelden. Dit betekent dat geen nieuwe invaliditeits- en wezenrenten meer zullen worden toegekend en dat het recht op weduwenrente eerst op 65-jarige leeftijd ingaat.

d. De hoogte van de nog toe te kennen ouderdomsrenten en weduwenrenten wordt bepaald overeenkomstig de uitkeringsnormen van de Invaliditeitswet.

e. De verzekering krachtens de Invaliditeitswet wordt beëindigd voor de jongste leeftijdsklassen en wel met dien ver-

stande, dat deze beëindiging in ieder geval plaatsvindt voor degenen die op het tijdstip van aanvang van de liquidatie van de Invaliditeitswet 35 jaar of jonger zijn.

Ter compensatie van het vervallen van de verzekering dient aan deze verzekerden een afkoopsom te worden toegekend gelijk aan het bedrag van de betaalde premies.

Eveneens worden afgekocht de aanspraken van de verzekerden uit hogere leeftijdsklassen, maar slechts voor zover zij bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd geen aanspraak kunnen maken op een ouderdomsrente van tenminste 60 gulden per jaar.

De normen voor de bepaling van deze afkoopsom zijn dezelfde als die welke gelden voor de jongste leeftijdsklassen, met dien verstande, dat het bedrag van de betaalde premies vermeerderd wordt met een rentefactor. De S.E.R. beval aan om indien economische en administratieve overwegingen zich niet daartegen zouden verzetten, mede te doen afkopen de aanspraken van de verzekerden, die op het tijdstip van aanvang van de liquidatie 36 tot en met 45 jaar oud zijn.

Het wil de ondergetekende voorkomen, dat de voorstellen van de S.E.R. ten aanzien van de afwikkeling van de aanspraken uit de Invaliditeitswet in haar algemeenheid aanvaardbaar zijn.

Belangrijker dan deze voorstellen waren de voorstellen, welke de S.E.R. deed ten aanzien van aanvullende voorzieningen, nl.

1°. Een geleidelijke verhoging van de A.O.W.-uitkering met 300 gulden per jaar in 4 etappes, en wel driemaal een verhoging van 60 gulden per jaar, te weten bij de aanvang van de liquidatie en resp. na 10 en 20 jaar, gevolgd door een slotverhoging van 120 gulden per jaar na 30 jaar. Hierbij werd aangekend, dat, indien de afkoopregeling wordt uitgestrekt tot de verzekerden van 45 jaar, de verhoging van het jaarbedrag van het A.O.W.-pensioen met 300 gulden in 20 jaar tot stand dient te worden gebracht;

2°. Een verhoging van het peil van de uitkeringen aan beneden 65-jarige invaliditeitsrentetrekkingen tot de uitkering, waarop krachtens de nieuwe invaliditeitsverzekering een ongeschoolde arbeider met gelijke graad van invaliditeit het recht verkrijgt, gepaard gaande met intrekking van de ten laste van het Rijk uitgekeerde toe- en bijlagen. Invaliditeitsrentetrekkingen die tevens in het genot zijn van een ongevalrente of een uitkering krachtens de A.W.W. worden slechts in het genot gesteld van een verhoging voor zover deze de ongevalrente, resp. de A.W.W.-uitkering overtreft. Voor de gehuwde vrouwen-niet-kostwinsters, die in het genot zijn van een invaliditeitsrente, wordt de bestaande situatie gehandhaafd (rente plus toe- en bijlagen).

De ondergetekende moge eraan herinneren, dat de Regering ten aanzien van het eerste voorstel reeds een beslissing genomen heeft. In zijn adviesaanvraag aan de S.E.R. van 21 november 1961 betreffende het niveau van de A.O.W.-pensioenen heeft de ondergetekende medegedeeld, dat de Raad er bij zijn meningsvorming vanuit kan gaan, dat de pensioenbedragen krachtens de A.O.W. in verband met het wegvallen van de ouderdomsverzekering van de Invaliditeitswet t.z.t. geleidelijk met 300 gulden zullen worden verhoogd overeenkomstig het door de S.E.R. ter zake gedane voorstel.

Vervolgens moge de ondergetekende eraan herinneren, dat de optrekking van de uitkering van de invaliditeitsrentetrekkingen, welke overeenkomstig het advies van de S.E.R. in de overgangsregeling van de toekomstige wet zou dienen plaats te hebben, inmiddels door het in werking treden van de Interimwet invaliditeitsrentetrekkingen vervroegd ten uitvoer is gebracht.

De S.E.R. heeft in zijn advies ook aandacht geschonken aan verzekerden ingevolge de Invaliditeitswet, die gedeeltelijk doch voor minder dan 2/3 invalide zijn. Deze personen zijn niet invalide in de zin van de Invaliditeitswet, maar zullen het wel zijn in de zin van de nieuwe wet. Voor de onderhavige categorie van personen is van betekenis, dat de uitkering ingevolge de Interimwet in tegenstelling tot de invaliditeitsrente zelf, niet wordt ingetrokken, wanneer de invaliditeit daalt tot beneden 66 2/3 %, mits niet tot beneden 55 % en voorts de verlaging van de invaliditeitsgrens voor toekenning van een uitkering in-

gevolge de Interimwet invaliditeitsrentetrekking van 66 2/3% tot 55 %, welke met ingang van 1 januari 1964 in het vooruitzicht is gesteld, mits althans technische bezwaren de verwezenlijking daarvan niet in de weg zullen blijken te staan.

De S.E.R. heeft ook nog nagegaan welke de consequenties zijn van de voorgestelde afwikkeling van de Invaliditeitswet voor bepaalde pensioenregelingen, alsmede voor de pensioenregeling van mijnarbeiders in het bijzonder, en welke voorzieningen in verband daarmee eventueel waren te treffen. Wat het eerste aangaat is erop gewezen, dat in een niet onaanzienlijk aantal pensioenregelingen, in het bijzonder in ondernemingspensioenfondsen, een bepaald inkomen vanaf het 65ste jaar is toegezegd, rekening houdende met de andere pensioeninkomens zoals b.v. met het recht van de deelnemers op ouderdomsrente ingevolge de Invaliditeitswet. Het is duidelijk, dat in deze gevallen de ouderdomsrente ingevolge de Invaliditeitswet een integrerend deel vormt van de gedane pensioentoezegging en dat bij de financiering van de pensioenfondsen daarmee rekening is gehouden. Daaruit volgt tevens, dat het wegvallen van de ouderdomsrente ingevolge de Invaliditeitswet voor die fondsen belangrijke financiële consequenties kan hebben. De S.E.R. heeft er zich over beraden of deze situatie bijzondere voorzieningen vereist en zo ja, welke inhoud deze dienen te hebben. De S.E.R. heeft geconcludeerd, dat een eventuele aanpassing van de pensioenverplichtingen van de fondsen, welke in verband met de liquidatie van de Invaliditeitswet nodig mocht blijken, aan het overleg van werkgevers en werknemers kan worden overgelaten. Ten einde echter te voorkomen, dat door individuele acties van de deelnemers de vermindering van de pensioentoezeggingen niet kan worden geëffectueerd, zal — aldus de S.E.R. — een wettelijke voorziening nodig zijn, welke dergelijke individuele acties uitsluit.

In die gevallen waar het fonds een aftrek van ouderdomsrente ingevolge de invaliditeitswet kent, zal in het voorstel van de Raad een verschil van behandeling kunnen ontstaan voor de deelnemers in het fonds, die recht op ouderdomsrente behouden en degenen, die een afkoopsom ontvangen. De laatstgenoemde categorie zal dan in een gunstiger positie komen te verkeren; het pensioeninkomen blijft gelijk aan dat van degenen, die het recht op ouderdomsrente behouden, terwijl daarnaast recht ontstaat op de afkoopsom. Ten einde dit verschil te voorkomen, verdient het naar het oordeel van de Raad aanbeveling te bepalen, dat de fondsen, welke een aftrek van de ouderdomsrente ingevolge de Invaliditeitswet kennen, ten aanzien van degenen, die recht verkrijgen op een afkoopsom, de pensioentoezegging kunnen verminderen met een vast bedrag voor elk jaar, dat de betrokkene deelnemer van het fonds is geweest. Aangezien bij een 50-jarige verzekeringsduur krachtens de Invaliditeitswet de uitkering ca. 300 gulden per jaar bedraagt, zou de vermindering van de pensioentoezegging op 6 gulden per deelnemersjaar kunnen worden gesteld. Indien het fonds van deze toezegging gebruik zou wensen te maken, zou de betrokkene deelnemer het recht dienen te hebben een adequaat deel van de afkoopsom aan het fonds over te dragen om vermindering van rechten te voorkomen.

Wat de consequenties voor de pensioenregeling der mijnarbeiders betreft heeft de S.E.R. overwogen, dat de liquidatie- en overgangsregelingen, welke bij de intrekking van de huidige Invaliditeitswet moeten worden getroffen, aparte voorzieningen zullen moeten bevatten ten aanzien van de mijnarbeiders. De wettelijke verzekeringen, welke in de Invaliditeitswet hun grondslag vinden, zijn immers voor mijnarbeiders afzonderlijk geregeld bij de Mijnwerkersinvaliditeitswet.

De Raad heeft gemeend, gelet op de specifieke problemen, welke te dezen aanzien zullen moeten worden opgelost, zich van het doen van aanbevelingen over de voor het mijnbedrijf te treffen regelingen te moeten onthouden. Het verdient — aldus de S.E.R. uitgesproken — aanbeveling over de moeilijkheden, welke de liquidatie van de Invaliditeitswet voor het mijnbedrijf medebrengt, tijdig advies, onder inschakeling van de betrokkenen, in te winnen. Intussen heeft de ambtgenoot van Economische Zaken van de ondergetekende op 15 april 1961 aan het Algemeen Mijnwerkersfonds van de Steenkolen-

mijnen in Limburg en aan het Beambtenfonds voor het Mijnbedrijf gevraagd hun mening te mogen vernemen met betrekking tot de consequenties, welke zijn verbonden aan de liquidatie van de Invaliditeitswet en de Mijnwerkersinvaliditeitswet. Op 26 mei 1961 heeft het Beambtenfonds voor het Mijnbedrijf medegedeeld, dat de liquidatie van de Invaliditeitswet voor dat fonds geen specifieke, met de verhoudingen en toestanden in het mijnbedrijf verband houdende, moeilijkheden zal veroorzaken.

Het Algemeen Mijnwerkersfonds van de Steenkolenmijnen in Limburg heeft bij schrijven van 18 oktober 1961 zijn mening over het liquidatievraagstuk gegeven. Het A.M.F. wijst erop, dat de verplichte verzekering krachtens de Invaliditeitswet in het totale beeld van de verzekering van de mijnwerkers de functie vervult van herverzekering. Deze figuur heeft, aldus het A.M.F., zijn consequenties voor de in uitzicht gestelde liquidatieregeling van de Invaliditeitswet en wel voor die gevallen waarin — volgens het advies van de S.E.R. — ter vereenvoudiging van de afwikkeling zal worden overgegaan tot afkoop van bepaalde aanspraken. De afkoopsommen, die immers in de plaats treden van aanspraken op uitkering, zullen in dat geval niet aan de verzekerden, doch aan het A.M.F. ten goede dienen te komen, uiteraard voor zover zij geacht kunnen worden te resulteren uit premiebetaling tijdens het lidmaatschap van dat fonds. Zou het fonds die afkoopsommen niet ontvangen, dan zou dit tot gevolg hebben, dat de pensioenaanspraken van de betrokken leden verlaagd zouden moeten worden.

Aangetekend zij, dat twee kleine minderheden in de S.E.R. met betrekking tot de afwikkelingsregeling van de aanspraken ingevolge de Invaliditeitswet een afwijkend standpunt hebben ingenomen. Daarvoor zij verwezen naar het advies van de S.E.R.

B. *Het vervallen van de Ongevallenwetten*

In het advies van de S.V.R. van 21 juli 1960, waarbij het advies van de S.E.R. van 9 december 1960 zich aansluit, wordt ten aanzien van de te treffen overgangsregeling de volgende voorzieningen aanbevolen:

a. Bij invoering van de W.A.O. dienen de krachtens de huidige Ongevallenwetten aan ongevalsgetroffenen toegekende renten te worden aangepast aan het bij die invoering geldende loonniveau met als minimum het loon van een ongeschoolde arbeider. Deze aanpassing dient slechts te gelden tot het tijdstip, waarop de rentetrekker de 65-jarige leeftijd heeft bereikt. Daarna ontvangt de rentetrekker zijn oude ongevallenrente weer.

b. De renten berekend naar een arbeidsongeschiktheid van minder dan 25 % dienen te worden afgekocht.

c. De onder *a* voorgestelde aanpassing van de reeds toegekende ongevallenrenten aan het geldende loonniveau betekent, dat de herziene uitkering gelijk aan of hoger zal zijn dan de aan invaliditeitsrentetrekking met een overeenkomstige graad van invaliditeit in het kader van de nieuwe verzekering toe te kennen uitkering. Aangezien de nieuwe verzekering geen onderscheid naar oorzaak van arbeidsongeschiktheid kent en de mate van de arbeidsongeschiktheid, onafhankelijk van de oorzaak, grondslag zal zijn voor de ontwikkeling van de uitkering, zal de aangepaste ongevallenrente in de regel tevens kunnen dienen ter vervanging van de invaliditeitsrente en de daarop verleende toeslagen, indien door één persoon zowel invaliditeitsrente als ongevallenrente wordt ontvangen.

d. De krachtens de Ongevallenwetten aan nagelaten betrekkingen toegekende renten dienen, als zijnde een verworven aanspraak, te worden gehandhaafd. De toegepaste voorlopige aftrek en reservering in verband met de A.W.W. ware echter in een definitieve aftrek om te zetten.

De ondergetekende moge erop wijzen, dat de aanbeveling, hierboven onder *b* bedoeld, samenhangt met de aanbeveling van de S.V.R. en de S.E.R. om als minimum arbeidsongeschiktheidspercentage 25 % in aanmerking te nemen. Nu in het

ontwerp van wet inzake een arbeidsongeschiktheidsverzekering als minimum een percentage van 15 is aangehouden, zal deze aanbeveling in deze vorm niet kunnen gerealiseerd. Voor het overige wil het de ondergetekende voorkomen, dat de aanbevelingen in hun algemeenheid aanvaardbaar zijn, onverminderd hetgeen hierover in de slotbeschouwing onder 4 wordt opgemerkt.

3. De Liquidatieregelingen

A. De liquidatie van de Invaliditeitswet

In zijn advies over de bij de intrekking van de Invaliditeitswet te treffen overgangsregelingen heeft de S.E.R. geadviseerd de financiering van de in verband met de afwikkeling nodige voorzieningen als volgt te doen geschieden:

a. De financiering van de lopende en van de nieuw toe te kennen renten ingevolge de Invaliditeitswet en van de liquidatieaanspraken door liquidatie van het Invaliditeits- en Ouderdomsfonds en voorzover dit fonds daartoe niet toereikend is, door het Rijk.

b. De verhoging van de uitkeringen voor de invaliditeitsrentetrekken ten laste van de nieuwe invaliditeitsverzekering.

c. De verhoging van de A.O.W.-uitkeringen ten laste van deze verzekering.

Het onder b gestelde betekent, dat de uitkeringen welke thans worden verleend ingevolge de Interimwet invaliditeitsrentetrekken, in de toekomst ten laste zullen worden gebracht van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering.

Met betrekking tot de liquidatie van de Mijnwerkersinvaliditeitswet geeft het A.M.F. als zijn oordeel te kennen, dat daarvoor in beginsel dezelfde afwikkelingsprocedure kan worden gevolgd als voor de Invaliditeitswet. Het A.M.F. meent evenwel, dat de afwikkelingsprocedure voor de Mijnwerkersinvaliditeitswet vereenvoudigd, althans verkort zou kunnen worden door op de liquidatiedatum alle aanspraken ingevolge genoemde wet om te zetten in aanspraken ingevolge de Invaliditeitswet. Het A.M.F. wijst nog op de in de Mijnwerkersinvaliditeitwet opgenomen verplichting voor het Rijk om sedert 1 januari 1936 gedurende 75 jaren een bedrag van f 400 000 per jaar in de pensioenkas van het fonds te storten. Deze bijdrage zal — aldus het A.M.F. — aan het fonds ten goede moeten blijven komen. Ingeval de liquidatie van de Mijnwerkersinvaliditeitswet zou worden verwezenlijkt door middel van eenmalige omzetting van alle aanspraken in aanspraken ingevolge de Invaliditeitswet, zou het, volgens het A.M.F., aanbeveling verdienen daarbij te bepalen, dat de Rijksbijdrage tot een bedrag van de door het A.M.F. te betalen wiskundige reserve aan de Sociale Verzekeringsbank zal worden uitgekeerd.

B. De liquidatie van de ongevallenverzekeringen

De liquidatie van de ongevallenverzekeringen is veel gecompliceerder dan die van de in de Invaliditeitswet geregelde verzekeringen. Immers, heeft men bij de Invaliditeitswet uitsluitend te maken met het Invaliditeits- en Ouderdomsfonds, bij de ongevallenverzekering is er een veelheid van risicodragers. Deze risicodragers zijn voor wat de Ongevallenwet 1921 betreft het Ongevallenfonds, in beheer bij de Sociale Verzekeringsbank, de risicodragende maatschappijen en de eigen risicodragers, voor wat de Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922 betreft het Landbouwongevallenfonds, in beheer bij de Sociale Verzekeringsbank, de Bedrijfsvereniging voor Ongevallenverzekering voor het Agrarisch Bedrijf en de Bedrijfsvereniging voor Ongevallenverzekering voor de Zuivelindustrie en voor wat de Zeeongevallenwet 1919 betreft de Vereeniging Zee-risico. De W.A.O. zal echter worden uitgevoerd door de 26 bedrijfsverenigingen in de zin van de Organisatiewet Sociale Verzekering.

In het advies van de S.V.R. inzake de W.A.O. is erop gewezen, dat er ten aanzien van de afwikkeling van de lopende verplichtingen verschillende mogelijkheden zich voordoen, n.l. afwikkeling door de bestaande organen, afwikkeling door de organen van de nieuwe verzekering, dan wel afwikkeling door speciaal daartoe aangewezen organen. De S.V.R. acht be-

langrijke bezwaren verbonden aan de beide eerstgenoemde mogelijkheden en spreekt zich uit voor afwikkeling door speciaal daartoe aangewezen organen met dien verstande, dat de zeer korte gevallen (dit zijn de gevallen van tijdelijke uitkering gedurende de eerste zes weken na het ongeval) niet worden overgedragen, doch nog door de oude organen worden behandeld. Als speciaal aangewezen afwikkelingsorganen noemt de S.V.R. in zijn advies voor de Ongevallenwet 1921: de Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging, voor de Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922: de Bedrijfsvereniging voor Ongevallenverzekering voor het Agrarisch Bedrijf en de Bedrijfsvereniging voor Ongevallenverzekering voor de Zuivelindustrie en voor de Zeeongevallenwet: de Bedrijfsvereniging voor de Koopvaardij.

De lopende verplichtingen uit definitief toegekende renten aan ongevalsgetroffenen zouden op de liquidatiedatum direct overgedragen moeten worden aan de genoemde afwikkelingsorganen. De lopende verplichtingen uit voorlopig toegekende renten aan ongevalsgetroffenen zouden, gespreid over een tijdvak van ca. 6 maanden, aan de afwikkelingsorganen overgedragen moeten worden. De lopende verplichtingen uit renten aan nagelaten betrekkingen zouden bij de oude organen in behandeling blijven.

Hieruit blijkt, dat de S.V.R. de voorkeur geeft aan een zo snel mogelijke liquidatie van de positie van de huidige risicodragers. Die voorkeur heeft de Raad om technische en administratieve redenen. De door de S.V.R. genoemde directe risico-overdracht dient plaats te vinden door het overdragen van de lopende verplichtingen zoals hierboven aangegeven. Uitzondering maakt de Raad voor de risicodragende maatschappijen en eigen risicodragers, voor wie de S.V.R. de mogelijkheid wil openhouden om ook na invoering van de W.A.O. het financiële risico van de oude ongevallen te blijven dragen en dientengevolge slechts zeer geleidelijk te liquideren. Bij de directe risico-overdracht zouden de huidige risicodragers de tegenwaarde van de wiskundige reserve, zijnde de contante waarde van de over te dragen lopende verplichtingen, in het vereveningsfonds, in te stellen in het kader van de W.A.O., dienen te storten.

Voor de berekening van wiskundige reserve op het liquidatietijdstip dienen naar de mening van de S.V.R. grondslagen te worden vastgesteld op dezelfde wijze als zulks jaarlijks geschiedt voor het Ongevallenfonds. De S.V.R. heeft over dit vraagstuk, alsmede over de aan te leggen maatstaven voor de waardering van de over te dragen beleggingen, een nader advies uitgebracht op 11 maart 1963.

De afwikkelingsorganen moeten volgens het advies van de S.V.R. de ter zake van de overgenomen verplichtingen gedane uitkeringen en de daaraan verbonden administratiekosten bij het vereveningsfonds in rekening brengen. Voor zover die uitkeringen en kosten niet kunnen worden betaald uit de tegenwaarde van de wiskundige reserves, welke aan het vereveningsfonds worden overgedragen, worden deze uitgaven ten laste van het gehele bedrijfsleven gebracht.

De S.V.R. is van oordeel, dat in principe voor de liquidatie van het Landbouwongevallenfonds dezelfde methode kan worden gevolgd als voor het Ongevallenfonds. Bij eerstgenoemd fonds doet zich echter een complicatie voor doordat dit fonds reeds jaren kampt met een tekort, hetwelk eind 1960 ruim 2,2 miljoen gulden bedroeg. De S.V.R. is van mening, dat het Rijk voor de aanzuivering van dit tekort zorg moet dragen omdat het Rijk verantwoordelijk is voor de in de loop der jaren ten aanzien van dit fonds gevoerde premiepolitiek en omdat het Rijk krachtens artikel 104 van de Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922 garant staat voor de uitkeringen, waarvan de verstrekking slechts gewaarborgd is als tegenover de wiskundige reserves voldoende middelen aanwezig zijn. Ter zake van de afwikkeling van de verplichtingen, voortvloeiende uit de Zeeongevallenwet 1919, zal de S.V.R. nog nader advies uitbrengen.

Het is de ondergetekende nog niet mogelijk een definitief standpunt ten aanzien van de liquidatievoorstellen van de S.V.R. te geven.

4. Slotbeschouwing

In het bovenstaande is een globale schets gegeven van de vraagstukken welke verbonden zijn aan het overgangs- en liquidatierecht met betrekking tot de A.O.W., de A.W.W. en de W.A.O. Het is duidelijk, dat hiermede geen uitputtende behandeling is gegeven. Bij bestudering van de verschillende adviezen blijkt, dat er zich nog tal van specifieke vraagstukken voordoen die nadere bestudering noodzakelijk maken. Deze vraagstukken hangen o.a. samen met het feit, dat de aanspraken op grond van de huidige Ongevallenwetten gebaseerd zijn op het oorzakelijke verband tussen de arbeidsongeschiktheid en het ongeval.

Wanneer men de uit deze wetten verkregen rechten wil handhaven op basis van de bepalingen van de W.A.O., dan komt men te staan voor de paradox, dat voor de handhaving van de rechten aan de ene kant de oorzaak van de arbeidsongeschiktheid een belangrijk gegeven is, terwijl de arbeidsongeschiktheidsverzekering in het algemeen van de oorzaak van de arbeidsongeschiktheid niet uitgaat. Dit verschil brengt o.a. moeilijkheden met zich ten aanzien van het realiseren van de aanspraken van degenen, die op het liquidatietijdstip geen uitkering ingevolge de Ongevallenwetten ontvangen, maar bij na dit tijdstip optredende arbeidsongeschiktheid, verband houdende met een voor dat tijdstip plaatsgevonden hebbend ongeval, wel aan de huidige Ongevallenwetten rechten zouden kunnen ontleen. Die groep komt niet zonder meer voor uitkering ingevolge de W.A.O. in aanmerking indien de arbeidsongeschiktheid of de herhaalde arbeidsongeschiktheid intreedt op een tijdstip, waarop geen verzekering ingevolge de W.A.O. aanwezig is. Verdere complicatie bestaat b.v. hierin, dat het recht op verhoging van uitkering ingevolge de W.A.O. wegens toegenomen arbeidsongeschiktheid eerst ingaat na een wachttijd. Een verhoging van de arbeidsongeschiktheidsuitkering gaat

voor degene, die 55 % of meer arbeidsongeschikt is, in nadat de toeneming van de arbeidsongeschiktheid vier weken heeft geduurd. Voor degene, die minder dan 55 % arbeidsongeschikt is, is deze wachttijd een jaar.

Nu is er voor degenen, die verzekerd zijn ingevolge de Ziektewet geen bezwaar, omdat krachtens die wet uitkering over de wachttijd kan worden genoten, maar wel doet zich een moeilijkheid voor ten aanzien van degene, die als ongevalsrentetrekker in de W.A.O. is gekomen en die zijn gedeeltelijke arbeidsgeschiktheid voor arbeid als zelfstandige aanwendt. Ingevolge de huidige Ongevallenwetten kan in deze gevallen bij toeneming van de arbeidsongeschiktheid, uit hoofde van dat vroeger ongeval, onmiddellijk een hogere uitkering worden genoten. Ingevolge de W.A.O. is dit niet zonder meer het geval. Ook ten aanzien van de handhaving van bestaande rechten na de 65-jarige leeftijd doen zich verschillende vragen voor. De W.A.O. beëindigt de uitkeringen immers bij het bereiken van die leeftijd. Het is duidelijk, dat deze en andere vraagstukken, met name ook voor het vraagstuk van de aanspraken van ongevalsrentetrekkers op genees- en heelkundige behandeling, nadere bestudering vergen. Dit doet intussen niet af aan het feit, dat in het bovenstaande globaal de hoofdlijnen van de vraagstukken, die verbonden zijn aan het overgangs- en liquidatierecht, zijn getekend. Overigens is, zoals opgemerkt, de regeling van dat overgangs- en liquidatierecht niet van invloed op de regeling van de W.A.O. zelf, zodat het oordeel over de W.A.O. zelf niet mede bepaald wordt door de problematiek van het overgangs- en liquidatierecht. Omgekeerd is het wel zo, dat de regeling van de W.A.O. van betekenis is voor de wijze, waarop het overgangs- en liquidatierecht wordt geregeld; mede in verband daarmee is het van betekenis, dat de parlementaire behandeling van de W.A.O. in gang kan worden gezet.